

اتفاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

TEHRAN CHAMBER OF COMMERCE,
INDUSTRIES, MINES AND AGRICULTURE

بررسی وضعیت قاچاق کالا در ایران

« اقتباس از آمارهای ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز »

معاونت بررسی های اقتصادی

مرکز گردآوری و تحلیل آمار

اردیبهشت ۹۴

« در بخش اول گزارش وضعیت پدیده قاچاق در ایران مورد بررسی قرار گرفته است، ذکر این نکته حائز اهمیت است که تمامی آمارها برگرفته از گزارشات ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز و اظهارات مقامات ستاد بوده و هیچگونه آمار دقیقی از سایر سازمانها اعلام نشده است و لذا هیچگونه مستنداتی در مورد آمار و اطلاعات ذکر شده در گزارشات ستاد، ارائه نشده است ضمن اینکه آمارهای ارائه شده بیشتر بر مبنای کشفیات قاچاق بوده و آمارهای واقعی جامعه بیشتر از آن چیزی است که در گزارشات ارائه شده است. در بخش دوم گزارش، وضعیت پدیده قاچاق در کشورهای ایران و ترکیه مورد بررسی و مقایسه قرار گرفته است. »

خلاصه گزارش:

- ✓ در سال ۹۲ به میزان ۸۹۲۲ میلیارد ریال کالای قاچاق در ایران کشف شده است.
- ✓ در سال ۹۲ به میزان ۲۰۴۶ میلیون دلار ارز، به علت قاچاق کالا از کشور خارج شده است.
- ✓ آمارها حکایت از واردات ۲۵ تا ۳۰ میلیون دلاری کالا در سال ۹۲ از مبادی غیر رسمی به کشور دارند.
- ✓ در سال ۹۲ کشفیات قاچاق سوخت و فرآورده های نفتی با ارزش معادل ۱۸۸۹ میلیارد ریال در رتبه اول، البسه با ارزشی معادل ۶۶۳ میلیارد ریال در رتبه دوم و گوشی تلفن همراه با ارزشی معادل ۳۰۲ میلیارد ریال در رتبه سوم بوده است.
- ✓ کشفیات مشروبات الکلی طی سال ۹۲ نسبت به مدت مشابه سال قبل در حدود ۳۸ درصد کاهش داشته و از حدود ۳ میلیون بطر به حدود ۱.۹ میلیون بطر رسیده است.
- ✓ کشفیات فرآورده های نفتی طی سال ۹۲ نسبت به مدت مشابه سال قبل ۵.۴ درصد کاهش داشته که از حدود ۸۸ میلیون لیتر به حدود ۸۳ میلیون لیتر رسیده است.
- ✓ کشفیات دارو در سال ۹۲ نسبت به مدت مشابه سال قبل تقریباً ۲۰۷.۵ درصد افزایش داشته است (حدود ۳ برابر) و از حدود ۷۶.۵ میلیون قلم داروی کشف شده طی سال ۹۱ به حدود ۲۳۵ میلیون قلم طی سال ۹۲ رسیده است.
- ✓ کشفیات سیگار طی سال ۹۲ نسبت به مدت مشابه سال قبل تقریباً ۲.۶ درصد رشد داشته است.
- ✓ کشفیات مشروبات الکلی طی دو ماهه نخست سال ۹۳ نسبت به مدت مشابه سال قبل در حدود ۷۰ درصد افزایش داشته و از حدود ۲۵۸ هزار بطر به حدود ۴۴۰ هزار بطر رسیده است.

- ✓ کشفیات فرآورده های نفتی طی دو ماهه نخست سال ۹۳ نسبت به مدت مشابه سال قبل ۲۶.۹ درصد افزایش داشته که از حدود ۱۲ میلیون لیتر به حدود ۱۵.۶ میلیون لیتر رسیده است.
- ✓ کشفیات دارو طی دو ماهه نخست سال ۹۳ نسبت به مدت مشابه سال قبل تقریباً ۵۷.۴ درصد افزایش داشته است و از حدود ۵.۲ میلیون قلم داروی کشف شده به حدود ۸.۲ میلیون قلم رسیده است.
- ✓ تعداد پرونده های کلان متشکله قاچاق از ۵۷۳ فقره پرونده در سال ۹۱ با ۵۰ درصد افزایش به ۸۵۸ فقره در سال ۹۲ رسیده است.
- ✓ ارزش پرونده های کلان متشکله قاچاق از ۱۰۰۸۲ میلیارد ریال در سال ۹۱ با کاهشی ۲۸ درصدی به ۷۳۰۵ میلیارد ریال در سال ۹۲ رسیده است.
- ✓ در سال ۹۲ بیشترین تعداد پرونده های کلان متشکله قاچاق مربوط به استانهای آذربایجان غربی، تهران و هرمزگان بترتیب با ۱۶۲، ۹۸ و ۷۸ فقره بوده است.
- ✓ روزانه حداقل ۱۰ میلیون لیتر سوخت فقط از طریق مرز آبی کشور قاچاق می شود که با تجمیع میزان قاچاق سوخت از طریق دیگر مرزهای کشور به رقم ۲۰ میلیون لیتر در روز می رسد که با توجه به مابه التفاوت حدود یک دلاری در دو سوی مرز، کشور سالانه ۷.۳ میلیارد دلار از قاچاق سوخت متضرر می شود.
- ✓ در بین کشورهای دنیا ایران و برمه دو کشوری هستند که بیشترین میزان قاچاق سیگار را به خود اختصاص داده اند.
- ✓ طبق گفته مقامات ستاد، بیش از ۷۰ درصد از مصرف پوشاک کشور از خارج از کشور وارد می شود.
- ✓ براساس آمار منتشر شده طی ۹ ماه منتهی به آذر ۹۳ بیش از ۲ میلیارد دلار پوشاک قاچاق وارد کشور شده است.

مقدمه:

قاچاق کالا یکی از موضوعاتی است که عملکرد بخش های مختلف اقتصاد را تحت شعاع قرار می دهد. این پدیده در کشورهای که سیستم قیمت گذاری ناکارآمد دارند و یا هزینه های تولید در آنها بالا است و تجارت خارجی با موانع بیشتری روبرو است، بیشتر دیده می شود. با این حال به لحاظ اینکه در ایران یک اقتصاد نه چندان کارآمد جریان دارد که اصول اقتصادی در مسائل مختلف به درستی اجرا نمی شود، نسبت به کالاهای مختلف در بازار، نیاز قابل توجهی وجود دارد که بخشی از نیازهای داخل از طریق مبادی غیررسمی مثل قاچاق تامین می شود.

تمرکز جدی روی موضوع قاچاق و آسیب شناسی آن و جبران خلاهای موجود در جهت به حداقل رساندن این پدیده ضروری است. اجرای صحیح و کارآمد نظام قیمت گذاری، حذف قوانین دست و پاگیر در زمینه واردات کالا، تسهیل واردات از مبادی رسمی و رقابتی شدن قیمت ها، راههایی برای حل مشکل واردات قاچاق کالا در کشور است. در ارتباط با پدیده صادرات و خروج کالا نیز نامتعادل بودن نظام قیمتی، منجر به بروز پدیده قاچاق می شود.

قاچاق براساس یک انگیزه اقتصادی انجام می شود. اگر هزینه انجام این کار پایین باشد، قطعاً این موضوع شیوع و عمومیت می یابد، لذا بالا بردن هزینه و ریسک قاچاق بعنوان عاملی بازدارنده تلقی می شود.

همچنین در ایران مجموعه ای از کالاهای ناسازگار با فرهنگ و اعتقادات حاکم وجود دارد که به صورت قاچاق وارد کشور می شوند. اما در مورد کالاهایی که مصرف عمومی دارند در صورت فقدان سیاست گذاری صحیح، قاچاق صورت می گیرد. بطور مثال میزان تولید و تقاضای گوشی موبایل در کشور مشخص است، لذا اگر تعداد گوشی مورد نیاز کشور از مسیر درست وارد نشود، حتماً به مسیر قاچاق کشید می شود.

ایجاد نظام آزاد ورود و خروج کالا، با رعایت استانداردها در کنار اقدامات کنترلی و انضباطی به منظور حمایت از تولید داخل از جمله راهکارهای مقابله با این پدیده هستند.

نظام های تعرفه ای نقشی اساسی در کاهش پدیده قاچاق دارند. نظام تعرفه ای در کشورهای مختلف به ۳ یا ۴ دسته تقسیم می شود، اما در کشور ما به بیش از ۱۰ تا ۱۲ دسته نظام تعرفه ای تقسیم شده است. مدیریت نظام های تعرفه ای و سیستم قیمت گذاری نیز از عوامل تاثیرگذار در جهت کاهش پدیده قاچاق به شمار می روند.

موانع پیش گفته شده در کشور ما، علاوه بر دامن زدن به پدیده قاچاق موجب از بین رفتن بسترهای لازم برای پیوستن به WTO نیز شده است لذا رفع هرچه سریعتر این موانع، گامی اساسی در جهت رشد و توسعه اقتصاد کشور می باشد. لازم به ذکر است که آمارهای ارائه شده در این گزارش بر مبنای ارقام کشف و محرز شده است و بنا به اعتقاد ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز بطور متوسط، کشفیات جرائم ۱۰ درصد مقدار واقعی آن است. در بخش اول این گزارش، وضعیت قاچاق کالا و برخی از عوامل کلیدی در شکل گیری پدیده قاچاق در ایران و در بخش دوم وضعیت پدیده قاچاق در ایران و ترکیه مورد بررسی و مقایسه قرار گرفته است.

اندکی تأمل!!!

طبق آمارهای ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز در سال ۹۲:

- ✓ به میزان ۸,۹۲۱,۷۲۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال کالای قاچاق در ایران کشف شده است.
- ✓ اگر به طور متوسط، کشفیات جرائم ۱۰ درصد باشد، ۸۹,۲۱۷,۲۴۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال حجم واقعی قاچاق کالا در ایران بوده است.
- ✓ به میزان ۲,۰۴۵,۷۰۸,۳۳۴ دلار ارز، به علت قاچاق کالا از کشور خارج شده است. این مبلغ معادل هزینه لازم جهت ایجاد شغل برای ۱۱۳,۶۵۰ نفر است.
- ✓ ارز قاچاق شده از کشور معادل هزینه احداث ۳۴,۰۹۵ تخت بیمارستانی است.
- ✓ حال خوب است بیندیشیم اگر محاسبات فوق را که برای یک سال بوده است به سالهای متمادی شیوع پدیده قاچاق در کشور تعمیم دهیم، چه زیان بزرگ اقتصادی به کشور تحمیل شده است!!!

بخش اول:

نگاهی آماری به پدیده قاچاق در ایران

بررسی آماری کشفیات قاچاق در کشور:

با توجه به حجم بالای قاچاق در کشور و هزینه بالای مبارزه با آن، ۱۳ کالا به عنوان کالای هدف در ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز انتخاب گردیده است. در ادامه گزارش بر اساس آمار دریافتی از گمرک، میزان کشفیات قاچاق، صادرات و واردات کالاهای هدف ستاد^۱، توسط اداره کل آمار و اطلاعات مورد بررسی و پایش قرار گرفته است. طبق آمارها، در سال ۹۲ ارزش ریالی کشفیات قاچاق حدود ۸۹۲۲ میلیارد ریال بوده است که از این مقدار حدود ۳۳۴۱ میلیارد ریال معادل ۳۷ درصد مربوط به کالاهای هدف، و مابقی به سایر کالاها اختصاص دارد. میزان کشفیات قاچاق در سال ۹۲ نسبت به سال ۹۱ در حدود ۲۳ درصد کاهش یافته است. در سال ۹۲، بین کالاهای هدف ستاد، کشفیات قاچاق سوخت و فرآورده های نفتی با ارزش معادل ۱۸۸۹ میلیارد ریال در رتبه اول، البسه با ارزشی معادل ۶۶۳ میلیارد ریال در رتبه دوم و گوشی تلفن همراه با ارزشی معادل ۳۰۲ میلیارد ریال در رتبه سوم قرار دارد. در سال ۹۲ نسبت به سال ۹۱، کشفیات قاچاق سیگار ۲۶ برابر، کود شیمیایی ۱۵ برابر و چای ۵ برابر شده است. مدت مورد بررسی، کشفیات مشروبات الکلی نسبت به مدت مشابه سال قبل حدود ۹۰ درصد کاهش یافته است. در سال ۹۲ حدود ۱۳۴۹ میلیون دلار، معادل ۴ درصد از کل صادرات غیر نفتی (بدون احتساب میعانات گازی) و ۲۹۲۰ میلیون دلار معادل ۶ درصد از کل واردات مربوط به کالاهای هدف بوده است.

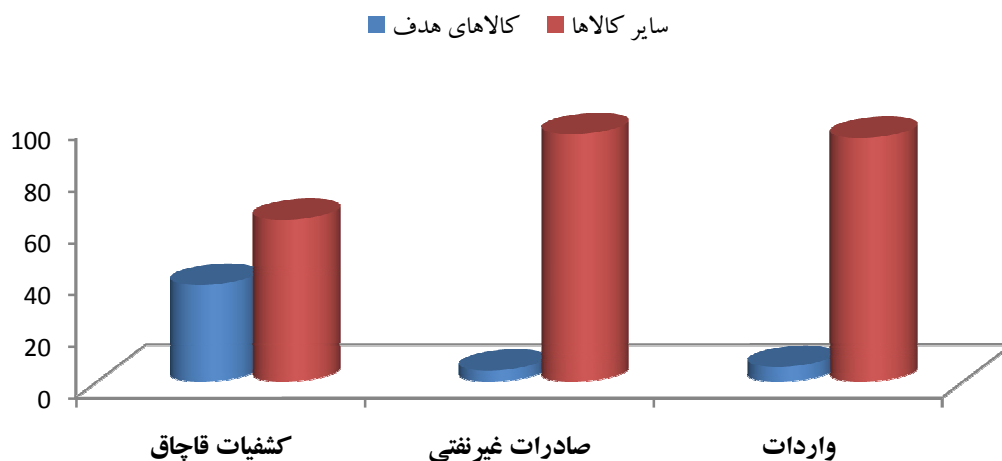
ارزش کشفیات قاچاق، صادرات و واردات به تفکیک کالاهای هدف و سایر کالاها در سال ۹۲

شرح	کشفیات قاچاق		صادرات غیر نفتی		واردات	
	ارزش (میلیارد ریال)	درصد	ارزش (میلیون دلار)	درصد	ارزش (میلیون دلار)	درصد
کالاهای هدف	۳,۳۴۰.۶۷	۳۷.۴	۱,۳۴۸.۷۶	۴.۳	۲,۹۲۰.۴۵	۵.۷
سایر کالاها	۵,۵۸۱.۰۶	۶۲.۶	۲۹,۹۸۳.۷۴	۹۵.۷	۴۷,۸۹۸.۰۳	۹۴.۳
جمع کل	۸,۹۲۱.۷۲	۱۰۰	۳۱,۳۳۲.۴۹	۱۰۰	۵۰,۸۱۸.۴۸	۱۰۰

ماخذ: گمرک جمهوری اسلامی ایران
آمایش و تحلیل: اداره کل آمار و اطلاعات ستاد

۱. کالاهای هدف ستاد عبارتند از اسباب بازی، البسه، تجهیزات ماهواره، چای، دارو، سوخت و فرآورده های نفتی، سیگار، طلا و مصنوعات ساخته شده از آن، کود شیمیایی، کیف و کفش، گوشی تلفن همراه، لوازم آرایشی و بهداشتی و مشروبات الکلی.

سهم ارزش ریالی کالاهای هدف و سایر کالاها از کشفیات قاچاق، صادرات غیرنفتی و واردات

مقایسه کشفیات قاچاق کالاهای هدف در سال ۹۱ و ۹۲

درصد تغییرات	سال ۹۱		سال ۹۲		شرح
	درصد	ارزش (میلیارد ریال)	درصد	ارزش (میلیارد ریال)	
۲۹.۹	۰	۴.۹۹	۰.۱	۶.۴۸	اسباب بازی
-۷۷.۴	۲۵.۳	۲,۹۳۵.۹۴	۷.۴	۶۶۳.۲۱	البسه
-۴۵.۸	۰.۳	۲۹.۱۹	۰.۲	۱۵.۸۲	تجهیزات ماهواره
۳۶۴.۵	۰	۵.۷۹	۰.۳	۲۶.۹۰	چای
۱۳۶.۹	۰.۴	۴۶.۵۶	۱.۲	۱۱۰.۳۱	دارو
۱۰.۸	۱۴.۷	۱,۷۰۴.۸۰	۲۱.۲	۱,۸۸۸.۹۱	سوخت و فرآورده های نفتی
۲۴۷۸	۰	۰.۱۷	۰	۴.۳۹	سیگار
-۸۵.۴	۵.۵	۶۳۶.۵۲	۱	۹۲.۹۲	طلا و مصنوعات ساخته شده از آن
۱۴۳۲.۱	۰	۲.۳۵	۰.۶	۵۱.۳۵	کود شیمیایی
۵۴.۸	۰.۵	۵۴.۵۳	۰.۹	۸۴.۳۸	کیف و کفش
۱۳۲.۶	۱.۱	۱۳۰.۰۰	۳.۴	۳۰۲.۳۴	گوشی تلفن همراه
-۳۶.۶	۱	۱۱۲.۵۶	۰.۸	۷۱.۳۶	لوازم آرایشی و بهداشتی
-۹۰	۱.۹	۲۲۲.۲۹	۰.۲	۲۲.۳۰	مشروبات الکلی
-۲.۵	۴۶.۳	۵,۷۲۴.۰۱	۶۲.۶	۵,۵۸۱.۰۶	سایر کالاها
-۲۳.۲	۱۰۰	۱۱,۶۱۰.۶۸	۱۰۰	۸,۹۲۱.۷۲	جمع کل کشفیات

ماخذ: گمرک جمهوری اسلامی ایران
 آمایش و تحلیل: اداره کل آمار و اطلاعات ستاد

کشفیات کالاهای هدف ستاد مبارزه با قاچاق توسط ناجا در سال ۹۲

با توجه به آمار ارائه شده ناجا، کشفیات مشروبات الکلی طی سال ۹۲ نسبت به سال قبل در حدود ۳۸ درصد کاهش داشته و از حدود ۳ میلیون بطر به حدود ۱.۹ میلیون بطر طی سال ۹۲ رسیده است.

کشفیات فرآورده های نفتی طی سال ۹۲ نسبت به مدت مشابه سال قبل ۵.۴ درصد کاهش داشته که از حدود ۸۸ میلیون لیتر به حدود ۸۳ میلیون لیتر رسیده است. کشفیات دارو طی سال ۹۲ نسبت به مدت مشابه سال قبل تقریباً ۲۰۷.۵ درصد (حدود ۳ برابر) شده است و از حدود ۷۶.۵ میلیون قلم داروی کشف شده طی سال ۹۱ به حدود ۲۳۵ میلیون قلم طی سال ۹۲ رسیده است. کشفیات سیگار طی سال ۹۲ نسبت به مدت مشابه سال ۹۱ تقریباً ۲.۶ درصد رشد داشته است.

در حالت کلی ارزش ریالی کشفیات طی سال ۹۲ نسبت به سال ۹۱ حدود ۳۰.۹ درصد افزایش داشته است، یعنی از مقدار ۹۰۷۶ میلیارد ریال به ۱۱۸۷۶ میلیارد ریال رسیده است.

تعداد کل پرونده های کالای قاچاق مکشوفه طی سال ۹۲ با افزایش ۱۰.۶ درصدی نسبت به سال ۹۱ از ۸۹۳۸۰ فقره به ۹۸۸۸۲ فقره رسیده است.

تعداد پرونده های بالای ۱۰۰ میلیون تومان طی سال ۹۲ نسبت به سال ۹۱ حدود ۱۵ درصد افزایش داشته است و از تعداد ۱۴۸۱ فقره به تعداد ۱۷۰۳ فقره رسیده است.

آمار کشفیات کالاهای هدف ناجا در سالهای ۹۱ و ۹۲

ردیف	نام کالا	واحد	سال ۹۱	سال ۹۲	درصد تغییرات
۱	مسکرات	بتر	۳,۰۶۶,۸۷۱	۱,۹۱۰,۵۱۰	-۳۷.۷
۲	تجهیزات ماهواره	دستگاه	۳,۰۳۲,۲۶۸	۱,۰۶۴,۶۸۶	-۶۴.۹
۳	فرآورده های نفتی	لیتر	۸۷,۸۰۹,۳۱۹	۸۳,۱۰۹,۰۶۱	-۵.۴
۴	دارو	قلم	۷۶,۵۰۶,۱۸۰	۲۳۵,۲۴۸,۸۵۵	۲۰۷.۵
۵	لوازم آرایشی و بهداشتی	قلم	۱۳,۰۱۰,۵۸۳	۱۱,۸۰۶,۱۳۵	-۹.۳
۶	سیگار	نخ	۳۱۹,۸۸۷,۱۶۷	۳۲۸,۱۸۴,۶۸۷	۲.۶
۷	مواد خوراکی	کیلوگرم	۲۳,۳۶۲,۴۶۲	۱۵,۶۰۶,۷۴۹	-۳۳.۲
۸	کود شیمیایی	کیلوگرم	۲,۶۵۶,۱۵۶	۲,۳۶۸,۴۴۹	-۶۸.۷
۹	پارچه	متر	۴,۵۷۵,۴۹۵	۳,۴۱۸,۲۲۸	-۲۵.۳

مأخذ: نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران

اداره کل آمار و اطلاعات

آمار کشفیات کالاهای غیرهدف ناجا در سالهای ۹۱ و ۹۲

ردیف	نام کالا	واحد	سال ۹۱	سال ۹۲	درصد تغییرات
۱	سلاح	قبضه	۱۸,۴۳۴	۲۰,۶۰۰	۱۲
۲	مواد محترقه	عدد	۵۹,۸۳۰,۰۴۵	۵۴,۰۸۰,۷۶۷	-۱۰
۳	اقلام ضد فرهنگی	عدد	۶۳۳,۸۳۶	۲,۷۹۴,۹۹۷	۳۴۱
۴	وسایط نقلیه مکشوفه (خودرو)	دستگاه	۲۶۰	۲۴۰	-۸
۵	لوازم یدکی وسایط نقلیه	دستگاه	۷۷۸,۹۹۱	۱,۱۹۸,۷۰۹	۵۴
۶	لوازم خانگی، صوتی و تصویری	دستگاه	۳,۷۰۴,۳۹۷	۸,۱۴۰,۵۶۸	۱۲۰
۷	تجهیزات رایانه ای	دستگاه	۴۴۰,۲۱۷	۲۵۸,۲۴۶	-۴۱
۸	دام و احشام	راس	۷۷,۰۷۰	۹۶,۹۴۰	۱۹
۹	میراث فرهنگی	قلم	۵۴,۷۱۵	۱۲,۳۲۳	-۲۶
۱۰	فرآورده های شیلاتی	کیلوگرم	۷۰۴,۹۷۷	۲۴۰,۳۳۴	۸۵

مأخذ: نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران

اداره کل آمار و اطلاعات

کشفیات کالاهای هدف ستاد مبارزه با قاچاق توسط ناجا در دو ماهه اول سال ۹۳

کشفیات مشروبات الکلی طی دو ماهه نخست سال ۹۳ نسبت به مدت مشابه سال قبل در حدود ۷۰ درصد افزایش داشته و از حدود ۲۵۸ هزار بطر به حدود ۴۴۰ هزار بطر رسیده است.

کشفیات فرآورده های نفتی طی دو ماهه نخست سال ۹۳ نسبت به مدت مشابه سال قبل ۲۶.۹ درصد افزایش داشته که از حدود ۱۲ میلیون لیتر به حدود ۱۵.۶ میلیون لیتر رسیده است.

کشفیات دارو طی دو ماهه سال ۹۳ نسبت به مدت مشابه سال قبل تقریباً ۵۷.۴ درصد افزایش داشته است و از حدود ۵.۲ میلیون قلم داروی کشف شده به حدود ۸.۲ میلیون قلم رسیده است.

با توجه به رشد بالای کشفیات مشروبات الکلی، فرآورده های نفتی و دارو در دو ماهه نخست سال ۹۳ نسبت به مدت مشابه سال قبل، لزوم توجه بیشتر و سیاستگذاری جدی در زمینه مقابله با پدیده قاچاق در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی در شروع سال جدید، بیش از پیش آشکار است.

آمار پرونده های کلان متشکله قاچاق

گمرک ایران آمار و اطلاعات پرونده های متشکله قاچاق در کشور را بر مبنای چهار گروه پرونده های با ارزش زیر یک میلیارد ریال، پرونده های با ارزش بین ۱۰ تا ۱۰۰ میلیون ریال، پرونده های با ارزش بین ۱۰۰ میلیون ریال تا یک میلیارد ریال و پرونده های با ارزش بالای یک میلیارد ریال ارائه می دهد. بررسی وضعیت پرونده های با ارزش بالای یک میلیارد ریال می تواند مفید باشد لذا در این بخش منظور از پرونده های کلان، همان پرونده های با ارزش بالای یک میلیارد ریال می باشد.

آمار پرونده های کلان (با ارزش بالای یک میلیارد ریال) متشکله قاچاق در سالهای ۹۱ و ۹۲

شرح	واحد	سال ۹۲	سال ۹۱	درصد تغییرات
تعداد پرونده ها	فقره	۸۵۸	۵۷۳	۴۹.۷
ارزش پرونده ها	میلیارد ریال	۷,۳۰۴.۵۶	۱۰,۰۸۱.۶۳	-۲۷.۵
جریمه تعیین شده	میلیارد ریال	۱۶,۴۵۴.۲۱	۲۵,۱۴۴.۱۸	-۳۴.۶
جریمه وصولی	میلیارد ریال	۳۱.۱۷	۱۲.۵۲	۱۴۹
نسبت جریمه تعیین شده به ارزش پرونده ها	نسبت	۲.۲۵	۲.۴۹	-
درصد جریمه وصولی به تعیین شده	درصد	۰.۱۹	۰.۰۵	-
تعداد متهمین	نفر	۱۵۹۴	۷۹۱	۱۰۱.۵

ماخذ: گمرک جمهوری اسلامی ایران

اداره کل آمار و اطلاعات ستاد

تعداد پرونده های کلان متشکله از ۵۷۳ فقره پرونده در سال ۹۱ با ۵۰ درصد افزایش به ۸۵۸ فقره در سال ۹۲ رسیده است. ارزش پرونده های کلان متشکله قاچاق از ۱۰۰۸۲ میلیارد ریال در سال ۹۱ با کاهشی ۲۸ درصدی به ۷۳۰۵ میلیارد ریال در سال ۹۲ رسیده است.

از ۱۶۴۵۴ میلیارد ریال جریمه تعیین شده در سال ۹۲ بیش از ۳۱ میلیارد ریال (۰.۱۹ درصد) وصول گردیده است. نسبت جریمه تعیین شده به ارزش پرونده های کلان متشکله قاچاق در سال ۹۲ حدود ۲.۲۵ بوده است و این میزان در سال ۹۱ معادل ۲.۴۹ بوده است. میزان جریمه تعیین شده در سال ۹۲ نسبت به سال ۹۱ کاهشی در حدود ۳۵ درصد داشته است بعبارت دیگر از ۲۵۱۴۴.۱۸ میلیارد ریال در سال ۹۱ به ۱۶۴۵۴.۲۱ میلیارد ریال در سال ۹۲ کاهش یافته است. میزان جریمه وصولی در سال ۹۲ نسبت به سال ۹۱ حدود ۲.۵ برابر شده است.

آمار پرونده های کلان متشکله قاچاق در استانها

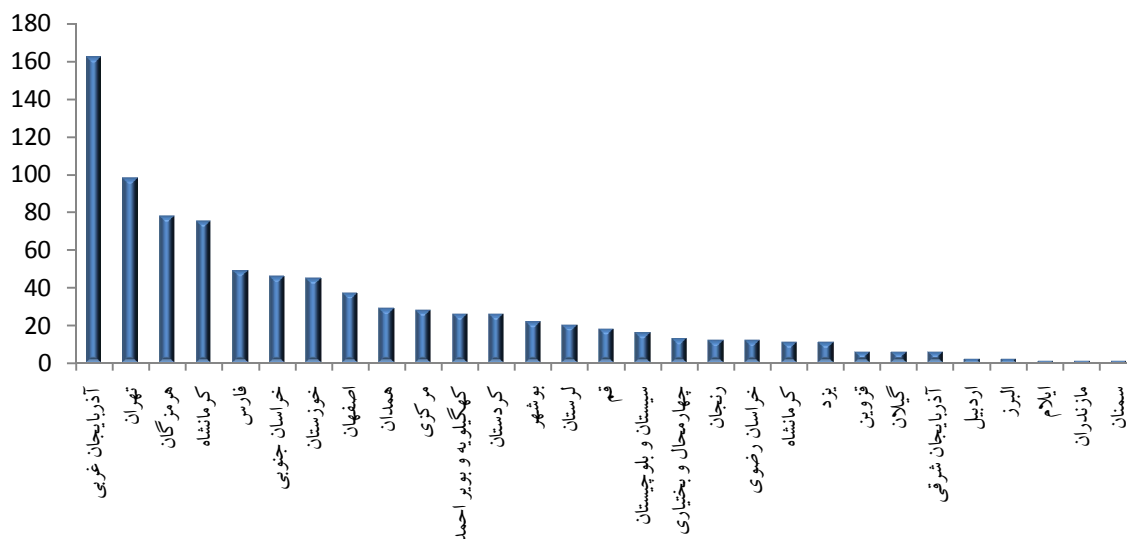
در سال ۹۲ بیشترین تعداد پرونده های کلان متشکله مربوط به استانهای آذربایجان غربی، تهران و هرمزگان بترتیب با ۱۶۲، ۹۸ و ۷۸ فقره بوده است.

آمار پرونده های کلان متشکله قاچاق استانهای کشور در سال ۹۲

ردیف	استان	تعداد کل پرونده ها	ارزش کل پرونده ها (میلیون ریال)	جریمه تعیین شده (میلیون ریال)	جریمه وصولی (میلیون ریال)	درصد جریمه وصولی به جریمه تعیین شده
۱	آذربایجان غربی	۱۶۲	۱,۲۷۹,۷۶۴.۶۱	۲,۹۳۳,۸۵۸.۸۴	۴۲۶.۲۴	۰.۰۱
۲	تهران	۹۸	۳۶۳,۲۳۵.۵۴	۷۲۶,۴۷۱.۰۵	۱۷,۳۵۷.۳۲	۲.۳۹
۳	هرمزگان	۷۸	۱,۱۶۱,۷۷۵.۶۳	۳,۴۵۲,۲۳۹.۵۲	۰.۰۰	۰.۰۰
۴	کرمانشاه	۷۵	۲۸۷,۴۹۷.۲۷	۴۵۱,۷۴۶.۲۰	۰.۰۰	۰.۰۰
۵	فارس	۴۹	۱۳۷,۸۸۷.۹۴	۲۷۵,۷۷۵.۸۸	۰.۰۰	۰.۰۰
۶	خراسان جنوبی	۴۶	۱۶۷,۲۵۱.۵۶	۴۴۳,۰۰۸.۴۹	۰.۰۰	۰.۰۰
۷	خوزستان	۴۵	۶۱۳,۴۵۲.۵۰	۱,۶۰۷,۲۳۸.۵۱	۰.۰۰	۰.۰۰
۸	اصفهان	۳۷	۴۸۷,۰۰۹.۵۰	۹۷۴,۰۱۹.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰
۹	همدان	۲۹	۱۲۰,۰۶۳.۲۷	۲۵۹,۹۵۵.۵۳	۰.۰۰	۰.۰۰
۱۰	مرکزی	۲۸	۱۷۶,۵۷۴.۶۲	۳۴۳,۳۶۳.۱۱	۷,۲۶۵.۵۴	۲.۱۲
۱۱	کهگیلویه و بویر احمد	۲۶	۱۲۶,۸۰۹.۱۹	۲۵۱,۹۴۰.۲۹	۰.۰۰	۰.۰۰
۱۲	کردستان	۲۶	۱۰۹,۸۲۸.۲۰	۱۶۴,۵۲۵.۵۸	۶,۱۲۲.۲۴	۳.۷۲
۱۳	بوشهر	۲۲	۹۱۸,۱۶۱.۴۹	۱,۸۵۵,۶۸۶.۷۴	۰.۰۰	۰.۰۰
۱۴	لرستان	۲۰	۸۹۲,۱۶۸.۳۴	۱,۷۸۴,۳۳۶.۸۶	۰.۰۰	۰.۰۰
۱۵	قم	۱۸	۵۶,۱۱۷.۳۱	۱۱۱,۰۳۴.۰۶	۰.۰۰	۰.۰۰
۱۶	سیستان و بلوچستان	۱۶	۲۷,۷۹۲.۱۹	۴۹,۹۰۶.۸۵	۰.۰۰	۰.۰۰
۱۷	چهارمحال و بختیاری	۱۳	۲۹,۸۵۸.۶۹	۵۹,۸۱۶.۲۷	۰.۰۰	۰.۰۰
۱۸	رنجان	۱۲	۷۲,۶۵۶.۰۴	۱۴۵,۳۱۲.۰۸	۰.۰۰	۰.۰۰
۱۹	خراسان رضوی	۱۲	۹۵,۹۳۳.۲۶	۲۰۸,۳۱۵.۹۸	۰.۰۰	۰.۰۰
۲۰	کرمانشاه	۱۱	۵۳,۸۴۴.۹۲	۱۰۷,۰۸۸.۲۳	۰.۰۰	۰.۰۰
۲۱	یزد	۱۱	۷۵,۰۴۴.۱۲	۱۵۰,۰۸۸.۲۴	۰.۰۰	۰.۰۰
۲۲	قزوین	۶	۹,۳۵۷.۸۱	۱۸,۷۱۵.۶۲	۰.۰۰	۰.۰۰
۲۳	گیلان	۶	۲۳,۲۳۵.۳۰	۴۶,۴۷۰.۶۰	۰.۰۰	۰.۰۰
۲۴	آذربایجان شرقی	۶	۹,۰۳۳.۲۰	۱۵,۲۴۳.۳۷	۰.۰۰	۰.۰۰
۲۵	اردبیل	۲	۲,۵۲۳.۰۶	۵۴۶.۱۲	۰.۰۰	۰.۰۰
۲۶	البرز	۲	۴,۳۷۲.۲۶	۸,۷۴۴.۵۲	۰.۰۰	۰.۰۰
۲۷	ایلام	۱	۱,۰۰۵.۵۴	۲,۰۱۱.۰۸	۰.۰۰	۰.۰۰
۲۸	مازندران	۱	۱,۱۲۵.۰۸	۲,۲۵۰.۱۶	۰.۰۰	۰.۰۰
۲۹	سمنان	۱	۱,۱۸۳.۱۸	۰.۰۰	۰.۰۰	-
	جمع	۸۵۹	۷,۳۰۴,۵۶۱.۷۲	۱۶,۴۵۴,۲۰۸.۷۸	۳۱,۱۷۱.۳۴	۰.۱۹

تعداد پرونده های کلان متشکله قاچاق استانیهای کشور در سال ۹۲

تعداد کل پرونده ها

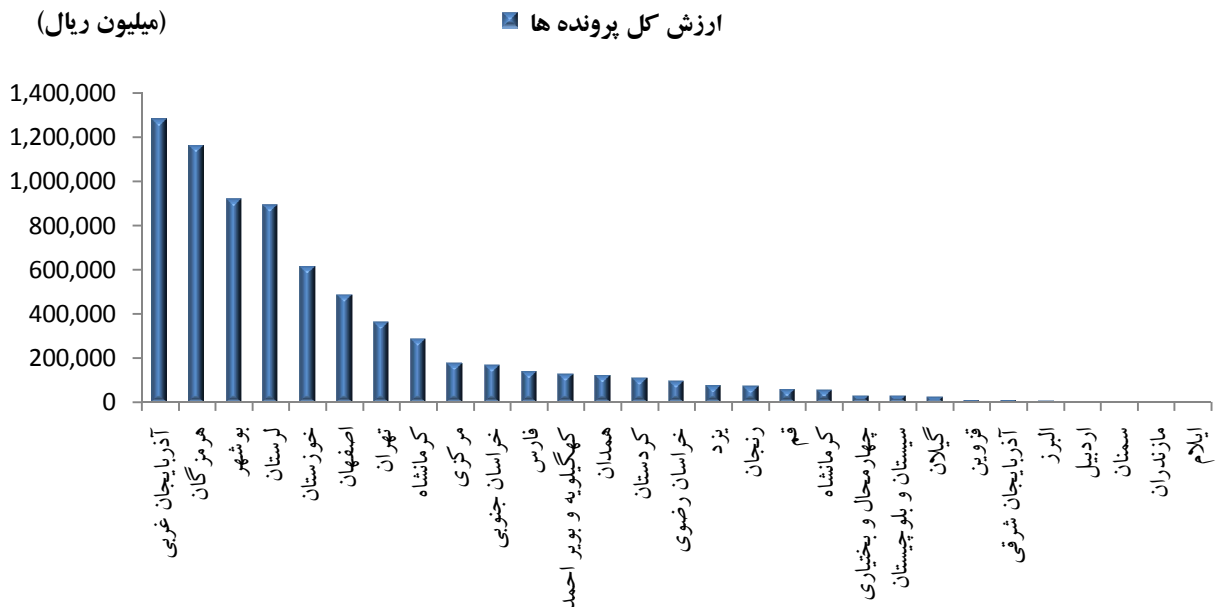
در سال ۹۲ بیشترین جریمه تعیین شده برای پرونده های کلان مربوط به استانهای هرمزگان، آذربایجان غربی و بوشهر بترتیب با ارزش ۳۴۵۲، ۲۹۳۴ و ۱۸۵۶ میلیارد ریال بوده است.

نسبت جریمه تعیین شده به ارزش پرونده های متشکله کلان در استانهای هرمزگان، خراسان جنوبی و خوزستان بترتیب با ۳، ۲.۶ و ۲.۶ برابر و در ۱۷ استان این نسبت برابر با ۲ می باشد. بعبارت دیگر بیشترین میزان جریمه ای که در استانها برای پرونده های کلان تعیین گردیده ۳ برابر ارزش پرونده ها بوده است و کمترین میزان جریمه ای که برای پرونده های کلان در استانها تعیین شده ۱.۵ برابر ارزش پرونده ها بوده که مربوط به استان کردستان می باشد. این در حالی است که استان کردستان یکی از مراکز ورود مشروبات الکلی به کشور می باشد و جریمه این کالا ۱۰ برابر ارزش آن می باشد.

با توجه به آمارهای موجود، تمرکز سیاستگذاری در جهت مبارزه با قاچاق در استانهایی که بیشتر با این پدیده مواجه هستند، ضروری بنظر می رسد.

ارزش کل پرونده های کلان متشکله قاچاق استانهای کشور در سال ۹۲

بررسی عوامل اساسی در شکل گیری پدیده قاچاق در کشور:

آمارها در حالی حکایت از واردات ۲۵ تا ۳۰ میلیون دلاری کالا در سال ۹۲ از مبادی غیر رسمی به کشور دارند که بیش از ۷۰ درصد مسائل قاچاق ناشی از فرآیندهای رسمی اقتصاد کشور است و رتبه ایران در سال ۲۰۱۴ در شاخص تجارت فرامرزی ۱۵۳ در میان ۱۸۹ کشور جهان است، این شاخص، هزینه و زمان صادرات و واردات یک محموله استاندارد کالا با حمل و نقل دریایی و تعداد اسناد ضروری برای تکمیل این فرایندها را اندازه می گیرد. لذا اولین گام در مواجهه با این معضل، بررسی عمیق عوامل به وجود آورنده قاچاق در کشور است تا بتوان به راهکارهایی منطقی برای حل این معضل دست یافت. عوامل به وجود آورنده قاچاق در کشور را در چند عامل اصلی زیر می توان خلاصه نمود:

• معیوب بودن ساختارهای تجاری

تعدد قوانین و مقررات گمرکی، ساختار غیر منطقی تعرفه ها، عدم مدیریت صحیح واردات کالاها، .. از جمله مولفه های معیوب بودن ساختارهای تجاری در کشور هستند که برخی از راهکارهای رفع عیوب مزبور عبارتند از:

- انضباط بخشی و نظارت بر واردات
- اعمال مدیریت مناسب و شفاف در زمینه واردات کالاهای مصرفی که مشابه آنها در داخل کشور تولید می شود.

- اصلاح و تجدید نظر در ضوابط مجوزهای مربوطه از جمله کارت بازرگانی
- اصلاح و بروز رسانی قوانین و مقررات صادرات و واردات
- اصلاح ساختار تعرفه ها

- پیچیدگی شرایط ورود و خروج کالا به کشور

- نظام غیر منطقی تعرفه ها در خصوص ورود انواع کالا به کشور

تعدد طبقات تعرفه ای یکی از مشکلات عمده نظام تعرفه ای کشور است که برخی راهکارهای مطرح در این زمینه عبارتند از:

- کاهش طبقات تعرفه ای
- منطقی کردن حقوق ورودی کالاها به ویژه کالاهای هدف
- همسان سازی تعرفه های متفاوت مربوط به کالاهای یکسان

- محرومیت اقتصادی مرزها

- مشکلات ژئوپلیتیکی

- بخشی نگری دستگاه های تصمیم گیر

- ناکارآمدی نظام قیمت گذاری

تأثیر مخرب قیمت گذاری های غیر منطقی و سیستم تخصیص غیربهبینه ی یارانه ها بر اقتصاد کشور، ضرورت تعیین بهینه و منطقی قیمت های بویژه قیمت حامل های انرژی و ارزش را ایجاب می کند.

- غیر رقابتی بودن قیمت ها

- پایین بودن هزینه و ریسک قاچاق

بررسی هزینه های واردات رسمی و قاچاق نشان می دهد سود نسبی قاچاق برای بیشتر کالاهای هدف حول و

حوش ۲۰۰ درصد می باشد^۱.

در خصوص بحث تعرفه ها ذکر این مطلب حائز اهمیت است که در خصوص کالاهایی که به دلیل گران بودن مواد اولیه و مسائلی از این قبیل، تولید آنها در داخل چندان برای تولید کننده صرفه اقتصادی ندارد، نباید تعرفه بالا در نظر گرفت

^۱ - در گزارشات ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز، نحوه محاسبه سود نسبی قاچاق ارائه نشده است.

بطور مثال تلفن همراه یکی از این کالاهاست. در غیر این صورت برای قاچاقچی منفعت اقتصادی ایجاد خواهد شد، مانند اتفاقی که هم اکنون در بازار این کالا رخ داده است.

بزرگترین مشکل کشور در بحث تعرفه این است که ایده غالب اینست که حمایت از تولید صرفاً با تعرفه گذاری است که این ایده ای قدیمی و غلط است. اگر چه یکی از فاکتورهای حمایت از تولید تعرفه است اما تنها روش نیست. تعرفه به شرط اینکه منطقی بوده و آثار و تبعات سوء نداشته باشد، کارآمد است. لذا ممکن است با هدف حمایت از تولید با تعرفه بالا، میلیاردها دلار به درآمدهای کشور ضربه وارد شود، چون تعرفه بالا سبب می شود که کالا از طریق قاچاق وارد شود. تعرفه شمشیر دو لبه است که باید با کار کارشناسی و دقیق دانست که کجا و چه زمانی از آن استفاده شود. طبق بند «د» ماده ۶ قانون مبارزه قاچاق کالا: ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز می تواند با کار کارشناسی، پیشنهاد منطقی شدن تعرفه ها را بدهد.

بطور مثال در رابطه با تلفن همراه با ذکر این نکته که بیش از ۹۰ درصد موبایل کشور از مبادی قاچاق وارد کشور می شود، تعرفه واردات از ۱۲ درصد به ۶ درصد رسیده و تجارت قانونی ۲ برابر شده است. اما در مرحله ورود کالا ۸ درصد مالیات بر ارزش افزوده به آن تعلق میگیرد در نتیجه هزینه واردات رسمی ۱۴ درصد است و اما هزینه قاچاق آن هیچ!!!!

از نظر ژئوپلیتیکی نیز همانطور که شاهد هستیم محروم ترین مناطق ما در کشور مرزهایمان هستند که به شدت با مسئله کمبود اشتغال، مشکلات اقتصادی و امکانات فرهنگی دست به گریبان هستند. که این مسائل و مشکلات، خود زمینه ساز گرایش به قاچاق و کسب درآمد از این محل، برای مرز نشینان می شود.

در ادامه گزارش به بررسی دقیقتر پدیده قاچاق در سه مورد سوخت، سیگار و پوشاک که در صدر ارقام قاچاق قرار دارند می پردازیم.

قاچاق سوخت:

طبق آمارها قاچاق مواد سوختی بیشترین کالای قاچاق در حال حاضر محسوب می شود. روزانه حداقل ۱۰ میلیون لیتر سوخت فقط از طریق مرز آبی کشور قاچاق می شود که با تجمیع میزان قاچاق سوخت از طریق دیگر مرزهای کشور به رقم ۲۰ میلیون لیتر در روز می رسیم که با توجه به مابه التفاوت حدود یک دلاری در دو سوی مرز، کشور سالانه ۷.۳ میلیارد دلار از قاچاق سوخت متضرر می شود. قاچاق بی رویه سوخت تهدید اقتصاد ملی و ایجاد بحران در نظام های اجتماعی و مالی را فراهم می آورد و بدتر از آن این مسئله است که معیشت بسیاری از مرز نشینان به دلیل نبود شغل و درآمد کافی از این راه بدست می آید. قاچاقچیان از طریق خرید انواع سوخت ها به ویژه بنزین، با هزینه ای پایین از

داخل کشور و فروش آن با قیمتی بالاتر در کشورهای همجوار بویژه افغانستان و پاکستان، از این محل کسب درآمد می کنند.

دو نرخ شدن قیمت فرآورده های نفتی بویژه نفت گاز در داخل کشور از جمله دلایل قاچاق سوخت است زیرا این اختلاف قیمت حجم عرضه خارج از شبکه را بیشتر می کند و متناسب با این افزایش در عرضه خارج از شبکه، قاچاق هم افزایش می یابد. شیوه خاص اجرای سهمیه بندی نفت گاز بخش حمل و نقل کشور بعد از اجرای قانون هدفمند کردن یارانه ها، ضعف نظارت بر مرزها، وضعیت نامناسب اشتغال در مرزها و بسیاری عوامل دیگر موجب شده است با وجود افزایش قابل توجه قیمت انواع سوخت ها پس از اجرای قانون هدفمند کردن یارانه ها و همچنین سهمیه بندی آن در بخش حمل و نقل، قاچاق این فرآورده بصورت چشمگیری ادامه یافته و مصرف این فرآورده هم در این بخش و هم در تمامی بخشهای مصرفی کاهش بسیار اندکی را تجربه کرده است.

قاچاق سیگار:

در بین کشورهای دنیا ایران و برمه دو کشوری هستند که بیشترین میزان قاچاق سیگار را به خود اختصاص داده اند. در این میان حجم قابل توجهی از گردش مالی ۳۵۰ میلیارد دلاری سیگار در جهان به ایران تعلق دارد که آن هم نه از طریق قانونی که توسط قاچاق صورت می گیرد. اهمیت این موضوع آنجاست که قاچاق سیگار علاوه بر منفعت کلانی که برای قاچاقچیان ایجاد می کند، کشور را از درآمدی که واردات رسمی و قانونی سیگار برای کشور دارد، محروم می کند. چرا که سهم هر ایرانی از دود کردن سیگار به ۸۳۳ نخ در سال رسیده است و اگر این سیگارها از مبادی رسمی وارد کشور شود می تواند درآمد قابل توجهی را نصیب کشور کند.

در مقابل، افزایش تولید و صادرات سیگار که بارها گفته شده از برنامه های اصلی شرکت دخانیات است، از راه های موثری است که می تواند تا حد زیادی جلوی قاچاق سیگار را بگیرد. اگرچه براساس آمار رسمی قاچاق سیگار به دلیل افزایش حجم واردات رسمی، کاهش یافته و برعکس، ثبت سفارش واردات افزایش یافته است.

به نظر می رسد حاشیه سود بالای قاچاق سیگار برای قاچاقچیان مهمترین عاملی است که مانع از موفقیت در مبارزه با قاچاق این محصول می شود. البته تعرفه بالای واردات رسمی سیگار و عدم وجود برنامه ریزی گسترده در جهت مبارزه با قاچاق، از دیگر عوامل موثر بر تداوم قاچاق سیگار به کشور است، به ویژه اینکه سود بالای قاچاق سیگار در کشور ناشی از تعرفه بالای واردات رسمی این محصول است و تا زمانی که سود قاچاق سیگار مانند قاچاق مواد مخدر بالا باشد در زمینه مبارزه با قاچاق آن موفقیت چشمگیری حاصل نخواهد شد.

با توجه به این واقعیت که حدود ۱۲ درصد جمعیت ۱۵ تا ۶۴ سال در کشور به طور روزانه سیگار مصرف می کنند و سالانه بیش از هزار میلیارد تومان سرمایه ملی از این طریق هدر می رود، باید راهکار سازمان یافته و مشخصی برای مبارزه با قاچاق این کالا یا به حداقل رساندن سیگار قاچاق موجود در بازار اندیشیده و کشف شود که چه کسانی از قاچاق سیگار سود می برند و قاچاق آن را تسهیل می کنند، چرا که قاعدتا برای کسی که سیگار دود می کند فرقی نمی کند که این سیگار از مبادی رسمی و قانونی به کشور آمده یا قاچاقچیان سیگار آن را به دستش رسانده اند.

قاچاق پوشاک:

امروزه بیش از ۴۷ درصد از مصرف پوشاک کشور بصورت غیرقانونی وارد می شود بطوریکه براساس آمار منتشر شده طی ۹ ماه منتهی به آذر ۹۳ بیش از ۲ میلیارد دلار پوشاک قاچاق وارد کشور شده است که این به زیان تولیدکنندگان داخلی است. در زمینه کاهش قاچاق پوشاک، نیاز به راه اندازی و تکمیل واحدهای بزرگ در زمینه پوشاک و نساجی از طریق ایجاد و توسعه واحدهای نساجی و پوشاک در زمینه تکمیل زنجیره تولید این محصولات در داخل کشور، کاهش تعرفه ها در کنار حمایت دولت از تولیدکنندگان، تعامل بین تولیدکنندگان و طراحان پارچه و پوشاک داخلی و خارجی از طریق برپایی نمایشگاه های پوشاک در داخل کشور، حضور برندهای خارجی در کشور و فراهم آوردن زمینه حضور در بازارهای صادراتی از راههایی هستند که از طریق بالا بردن توان رقابت پذیری ایران می توانند به ارتقای صنعت پوشاک کشور و کاهش قاچاق منجر شوند.

بخش دوم:

مقایسه پدیده قاچاق در ایران و ترکیه

نگاهی مقایسه ای به موقعیت کشور ترکیه و ایران

ایران و ترکیه هر دو از کشورهای بزرگ آسیای جنوب غربی هستند. مساحت ایران حدود دو برابر مساحت ترکیه است. از نظر وسعت ایران هفدهمین کشور جهان و ترکیه سی و پنجمین کشور جهان محسوب می شود. اما طول مرزهای جمهوری اسلامی ایران از مرزهای ترکیه کم تر است. بخصوص مرزهای آبی ترکیه که طول آن ۳ برابر بیش از مرزهای آبی کشور ماست.

ترکیه و ایران هر دو رشد بالای جمعیتی را در سال های گذشته تجربه کرده اند و هر چند ساختار سنی جمعیت در هر دو جوان می نماید و به این جهت نرخ بیکاری در هر دو قابل توجه است اما کنترل جمعیت و تنظیم خانواده در برنامه های هر دو کشور وجود داشته که آهنگ رشد جمعیت را کندتر و جوان گرایی جمعیت را کاهش داده است. گام های بلند هر دو کشور به سمت توسعه و سرمایه گذاری، تورم فزاینده ای را به دنبال داشته و کاهش ارزش پول ملی، پدیده قاچاق کالا را مقرون به صرفه ساخته است. در سال ۲۰۰۵ تولید ناخالص داخلی ترکیه ۱/۹ برابر تولید ناخالص داخلی ایران بوده است. همچنین در این سال حجم بازرگانی خارجی ترکیه نیز بیش از ایران بوده به ترتیبی که صادرات ترکیه ۱/۳ برابر واردات آن ۳ برابر ایران بوده است^۱.

سابقه دیرینه تجارت و ارتباط با جوامع پیرامونی و شکل گیری سازمان حکومتی و قوانین اداره جامعه در ایران و ترکیه، شکلی از گمرک را از روزگاران گذشته در هر دو کشور بوجود آورده و بنابراین کنترل کالاهای وارداتی و صادراتی و اعمال تعرفه بر آنها سابقه ای کهن دارد. در سال های اخیر ایران و ترکیه در تجهیز گمرک خود به ابزارهای پیشرفته و سامانه های اطلاعاتی جدید اهتمام ورزیده اند. در ترکیه سازمان گمرک در ساختار تشکیلاتی نخست وزیری به عنوان یک معاونت جای گرفته است. ولی در ایران گمرک از سازمان های وابسته به وزارت امور اقتصادی و دارایی می باشد. هماهنگ کردن امور مربوط به بازرگانی خارجی از اختیارات سازمان گمرک در جمهوری اسلامی ایران است. و امور مربوط به قاچاق کالا و ارز را دستگاهی به نام «ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز» هماهنگ و سیاست گذاری می نماید.

در جمهوری اسلامی ایران پنج دستگاه حکومتی به طور مستقیم در ارتباط با مبارزه با قاچاق کالا فعالیت می کنند و برای شش سازمان دیگر نیز وظایفی در این خصوص تعیین شده است. در حالیکه در ترکیه سازمان های مسئول مبارزه با قاچاق همه زیر نظر معاونت امور گمرکی نخست وزیری قرار دارند. در گمرک ترکیه، نیروی انتظامی مستقلاً وجود دارد که دارای اختیارات قابل توجه در برخورد با تخلفات گمرکی و مبارزه با قاچاق کالا است و سایر نیروهای انتظامی مثل پلیس ملی، ژاندارمری و گارد ساحلی در هماهنگی با نیروی انتظامی گمرک در عملیات مبارزه با قاچاق شرکت

^۱. www.wto.org

می نمایند.

ارزش کالاهای قاچاق کشف شده در ترکیه در سال ۲۰۰۵ حدود ۱۹۲/۳ میلیون دلار و در سال ۲۰۰۶ حدود ۲۰۷/۸۸ میلیون دلار بوده است ارقام مشابه برای ایران در سال ۱۳۸۴ حدود ۱۵۵/۳ میلیون دلار و در سال ۱۳۸۵ حدود ۱۵۵/۰۹ میلیون دلار بوده است. بنابراین ارزش کشفیات قاچاق در ترکیه در سال ۲۰۰۵ حدود ۱/۲ برابر از ایران بیشتر است و در سال بعد از آن ۱/۴ برابر بیشتر از ایران می باشد. همچنین تعداد پرونده های قاچاق کشف شده در ترکیه در سال ۲۰۰۵، ۱۴۷۱ و در سال ۲۰۰۶، ۱۷۸۷ پرونده بوده است. در سال ۱۳۸۴ در ایران ۵۹۳۰۴ پرونده و در سال ۱۳۸۵، ۴۹۸۱۴ پرونده ی قاچاق تشکیل شده است. بنابراین تعداد کشفیات قاچاق در ایران در سال ۲۰۰۵ حدود ۴۰ برابر و در سال ۲۰۰۶ حدود ۲۸ برابر از ترکیه بیش تر بوده که با توجه به ارزش کشفیات، نشان از این دارد که تعداد مرتکبین قاچاق کالا با ارزش کم در ایران به مراتب بیشتر از ترکیه است. این امر می تواند ناشی از ناکارآمد بودن ضوابط و مقررات گمرکی ناظر بر واردات کالا و وضعیت نامناسب اقتصادی مناطق مرزی ایران باشد.

در کشور ترکیه قانون مبارزه با قاچاق کالا در قالب یک مصوبه و مطابق با آخرین استانداردها و مصوبات اتحادیه گمرک اروپا تنظیم شده و فعالیت های گمرکی این کشور همسو و منطبق با مقررات حاکم بر گمرکات اعضای اتحادیه اروپاست. به طور کلی قانون گمرک که به شماره ۴۴۵۸ در سال ۱۹۹۹ تصویب شده و قانون مبارزه با قاچاق کالا به شماره ۴۹۲۶ و تصویب جولای ۲۰۰۳ چارچوب مبارزه با قاچاق کالا در ترکیه را روشن ساخته و در جمهوری اسلامی نیز قانون امور گمرکی و آیین نامه های اجرایی آن، قانون مبارزه با قاچاق و قانون نحوه ی اعمال تعزیرات حکومتی راجع به قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۳۷۴ در مجمع تشخیص مصلحت نظام به این موضوع پرداخته اند.

آمار کالاهای قاچاق کشف شده توسط گمرک ترکیه

سال ۲۰۰۶		سال ۲۰۰۵		کالا
ارزش (هزار دلار)	ارزش (هزار لیره)	ارزش (هزار دلار)	ارزش (هزار لیره)	
۸۳.۱	۱۰۹.۷۵۴	۳۴.۶	۴۶.۷۵۱	وسایل نقلیه
۱۹۵۹.۰	۲۵۸۵.۹۱۸	۱۹۲۲.۵	۲۵۹۵.۴۳۴	دخانیت و مشروبات
۱۷۸۰.۹	۲۳۵۰.۷۳	۱۶۴۹.۰	۲۲۲۶.۱۱۳	مواد غذایی
۱۲۸۳.۸	۱۶۹۴.۶۳۵	۴۷.۵	۶۴.۱۱۳	سوخت - نفت
۱۸۵۱.۱	۲۴۴۳.۴۱۴	۱۴۳۱.۹	۱۹۳۳	مواد معدنی
۱۸۲۳.۲	۲۴۰۶.۵۶۹	۸۷۶.۷	۱۱۸۳.۵۶۴	وسایل برقی
۱۵۸۴.۹	۲۰۹۲.۱۲	۹۳۴.۸	۱۲۶۲	لوازم بهداشتی و پزشکی
۳۴۷.۰	۴۵۸	۴۳.۷	۵۹	محصولات کشاورزی
۳۰۱۹.۴	۳۹۸۵.۶۲۴	۲۱۵۸.۸	۲۹۱۴.۳۷۵	منسوجات
۴۶۴.۴	۶۱۳	۳۶۰.۷	۴۸۷	اسلحه
۱۶۲۱.۰	۲۱۳۹.۶۷۲	۶۶۱.۶	۸۹۳.۰۹۳	ماشین آلات
۱۳۲۳.۵	۱۷۴۶.۹۵۹	۱۰۰.۰	۱۳۴.۹۷۲	مواد مخدر
۲۳۷۶.۳	۳۱۳۶.۶۷	۱۳۹۰.۰	۱۸۷۶.۵۶	کالاهای متفرقه
۱۹۵۱۷.۵	۲۵۷۶۳.۰۶۵	۱۱۶۱۱.۸	۱۵۶۷۵.۹۷۵	مجموع

منبع: سایت اینترنتی معاونت گمرک ترکیه و محاسبات تحقیق

تعداد و ارزش پرونده‌های قاچاق کشف شده در سال‌های ۲۰۰۱ تا ۲۰۰۶

سال	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۳	۲۰۰۴	۲۰۰۵	۲۰۰۶
تعداد پرونده‌ها	۴۴۷	۵۶۵	۶۶۱	۱۱۹۹	۱۴۷۱	۱۷۸۷
ارزش کالا (میلیون لیره)	۷۷/۷	۷۳/۷	۱۵۸/۹	۲۳۱/۲	۲۴۸/۹	۲۶۸/۳

منبع: سایت اینترنتی معاونت گمرک ترکیه

تعاریف و مصادیق قاچاق کالا در قوانین ایران و ترکیه

جمهوری اسلامی ایران	جمهوری ترکیه
موارد مشمول قاچاق کالا در ماده ۲۹ قانون امور گمرکی:	موارد مشمول قاچاق در ماده ۳ قانون مبارزه با قاچاق:
الف) ۱- وارد کردن کالا به کشور یا خارج نمودن آن به شکل غیر مجاز مگر این که کالای مزبور در موقع ورود یا صدور، ممنوع، غیر مجاز یا مجاز مشروط نبوده و از حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض معاف باشد. ۲- خارج نکردن وسایل نقلیه و یا کالایی که به عنوان ورود موقت یا ترانزیت خارجی وارد کشور شده به استناد اسناد خلاف واقع مبنی بر خروج وسیله نقلیه و کالا. ۳- بیرون بردن کالای تجارتي از گمرک بدون تسلیم اظهارنامه و پرداخت حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارض اعم از این که این کار حین خروج از گمرک یا بعد از خروج کشف شود. هرگاه خارج کننده غیر از صاحب مال یا نماینده قانونی او باشد، گمرک عین کالا و در صورت نبودن آن بهای کالا را که از مرتکب گرفته می شود پس از دریافت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض مقرر به صاحب کالا باز می گرداند و مرتکب طبق مقررات کیفری تحت تعقیب قرار خواهد گرفت. ۴- تعویض کالای ترانزیت خارجی یا برداشت از آن. ۵- اظهار کردن کالای ممنوع الورد یا غیر مجاز تحت عنوان کالای مجاز یا مجاز مشروط یا نام دیگر. ۶- وجود کالای اظهار نشده ضمن کالای اظهار شده. به استثنای مواردی که کالای مزبور از نوع مجاز بوده و مأخذ حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارض آن بیش تر از مأخذ حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارض کالای اظهار شده نباشد. کالای اظهار نشده ضمن کالای ترانزیتی اعم از این که کالای مزبور مجاز، مشروط و یا ممنوع باشد مشمول این بند خواهد بود. ۷- خارج نکردن یا وارد نکردن کالایی که ورود یا صدور قطعی آن ممنوع یا مشروط باشد ظرف مهلت مقرر از کشور یا به کشوری که به عنوان ترانزیت خارجی، عبور موقت، کابوتاژ^۲ یا خروج یا	الف) ۱- واردات یا تلاش برای واردات کالا به داخل کشور بدون پرداخت عوارض گمرکی آن. ۲- واردات و یا تلاش برای واردات کالا به داخل کشور مغایر با دستورالعمل های گمرکی. ۳- ترخیص و یا تلاش برای ترخیص کالاهایی که انتقال آن ها با رژیم ترانزیت کالا مطابقت دارد ولی انتقال و حمل آزاد آن در منطقه گمرک با قوانین حکومت ترکیه مغایرت دارد. ۴- حمل، فروش، خرید، انبار و عرضه عمدی کالاهای فوق الذکر توسط واسطه ها ب) واردات یا صادرات با تلاش برای ورود و صدور هر کالایی که طبق قانون ترکیه و معاهدات و قراردادهای بین المللی ممنوع اعلام شده است. همچنین حمل، فروش، خرید، انبار و عرضه عمدی کالاهای مذکور توسط واسطه ها در داخل ترکیه نیز قاچاق محسوب می شود. پ) عدم پرداخت یا پرداخت ناتمام عوارض گمرکی کالاها از طریق فریب دادن مسئولین گمرک و ارائه اسناد تقلبی، وانمود کردن به این که عوارض گمرکی کالاها کاملاً پرداخت شده اند یا دستورالعمل های گمرکی به صورت کامل رعایت شده اند، در صورتی که خلاف آن ثابت گردد. ت) ۱- واردات یا تلاش برای وارد کردن کالاهایی که واردات آن ها مشروط به کسب مجوزهای مشخص از سازمان های صلاحیت دار می باشد از طریق فریب دادن مقامات گمرک به وسیله اظهارنامه و اسناد جعلی.

^۲ - Cabotage :

مرجوعی اظهار شده باشد. جز در مواردی که ثابت شود در عدم خروج یا ورود کالا قصد بدی در کار نبوده است. ۸- اظهار کردن کالای معاف مندرج در ماده ۳۷ به هر عنوان برخلاف مقررات این قانون و یا بدون پرداخت حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارض مربوط. ۹- اظهار کردن کالای مجاز تحت عنوان کالای مجاز دیگری که حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارض آن کم تر است با نام دیگر یا با ارائه اسناد جعلی. ۱۰- بیرون بردن کالا از گمرک با استفاده از شمول معافیت یا تسلیم اظهارنامه خلاف یا اسناد خلاف واقع.	۲- ادعای استاندارد بودن کالاهای وارداتی با فریب دادن مقامات گمرک به وسیله اظهارنامه‌ها و اسناد جعلی (استانداردهایی چون سلامت و ایمنی انسان، سلامت حیوان و گیاه، حفظ محیط زیست و دستورالعمل‌های مربوط به مصرف کنندگان). ج) خرید، فروش و یا استفاده عمدی از کالاهای وارداتی که طبق قوانین انحصار، به صورت کامل و یا جزئی از پرداخت عوارض گمرکی معاف هستند. ح) ادعای ترخیص قانونی کالاهایی که به صورت موقت تحت شرایط خاصی به منطقه گمرک وارد شده‌اند در حالی که ترخیص این کالاها از طریق اظهارنامه‌ها و اسناد جعلی انجام شده است. همچنین خرید یا فروش این کالاها قاچاق محسوب می‌گردد.
براساس ماده ۴۰ قانون امور گمرکی کالاهای ممنوع ورود عبارتند از: ۱- کالایی که به موجب جدول تعرفه گمرکی یا قوانین خاص ممنوع ورود شناخته شده یا بشود. ۲- کالایی که به موجب تصویب نامه‌های متکی به قانون غیرمجاز شناخته شده یا بشود. (در مدت اعتبار آن تصویب نامه‌ها) ۳- اسلحه جنگی و شکاری از هر قبیل، باروت، چاشنی، فشنگ، گلوله و سایر مهمات جنگی دینامیت و مواد آتش زا و منفجره مگر با موافقت وزارت جنگ (دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح) در هر مورد.	خ) تلاش برای قرارداد کالاهایی که در چارچوب نظارت‌ها و کنترل‌های اداره گمرک وارد منطقه گمرکی شده‌اند به فهرست کالاهای مجاز از طریق اظهارنامه‌ها و اسناد جعلی. د) خارج کردن یا عوض کردن کلی و یا جزئی کالاها در انبارهای دایم و موقت گمرک بدون کسب اجازه از مقامات مسئول گمرک.
۴- مواد مخدر از هر نوع آن مگر با موافقت وزارت بهداشتی (بهداشت، درمان و آموزش پزشکی). ۵- دستگاه مخصوص عکاسی و فیلم‌برداری هوایی مگر با موافقت وزارت جنگ (دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح). ۶- دستگاه‌های فرستنده از هر نوع و قطعات متعلق به آن‌ها مگر با موافقت وزارت پست و تلگراف و تلفن (وزارت ارتباطات و فن‌آوری اطلاعات). ۷- صفحه گرامافون و نوار پر شده، فیلم و کتاب که به تشخیص وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مخالف نظم عمومی، شئون ملی، عفت عمومی یا مذهب رسمی کشور باشد. ۸- مجله، روزنامه، تصاویر، علامت‌ها و هر نوع نوشته که به تشخیص وزارت اطلاعات، مخالف نظم عمومی، شئون ملی، عفت عمومی یا مذهب رسمی کشور باشد.	ذ) ۱- عدم تشابه بیش از ۱۰ درصد مقدار و نوع کالاهای صادراتی با مقدار و نوع کالاهایی که در اظهارنامه گمرک و اسناد تکمیلی اعلام شده است. ۲- کوتاهی در پرداخت یا پرداخت ناتمام عوارض مربوط به کالاهای صادراتی از طریق استفاده غیر مجاز از مشوق‌ها و یارانه‌های صادراتی و یا از طریق جعل اسناد و اظهارنامه. ۳- صادرات کالاهایی که واردات آن‌ها مشروط به کسب مصوبه‌ها و مجوزهای خاصی از سازمان‌های صلاحیت دار می‌باشد از طریق فریب دادن مقامات گمرک به وسیله اظهارنامه‌ها و اسناد جعلی.

حمل کالا از یک نقطه به نقطه دیگر کشور از راه دریا یا رودخانه‌های مرزی. کالایی که از لحاظ نزدیکی راه با رعایت صرفه‌ی تجاری از یک نقطه به نقطه دیگر کشور ضمن عبور از خاک کشور خارجی حمل گردد نیز مشمول مقررات کابوتاژ می‌شود.

۹- کالایی که روی خود آن‌ها یا روی لفاف آن‌ها و یا در بارنامه و اسناد مربوط عبارت یا علامتی مخالف نظم عمومی، شئون ملی، عفت عمومی یا مذهب رسمی کشور وجود داشته باشد. ۱۰- اسکناس‌های خارجی که در کشور مبدأ از جریان قانونی خارج شده‌اند. همچنین اسکناس و تمبر و نوار چسب (باندردل) تقلبی و ساختگی. ۱۱- بلیت بخت آزمایی. براساس ماده ۲۶۳ قانون امور گمرکی، اقدام به تخلیه و بارگیری هر نوع کالا در نقاط مجاز قبل از انجام تشریفات گمرکی مقرر در فصل‌های اول، دوم و سوم از قسمت آیین‌نامه امور گمرکی قاچاق می‌باشد مگر آن که کالا مجاز بوده، از حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارض معاف شده باشد.	

جرایم مربوط به قاچاق کالا و تخلفات گمرکی در ایران و ترکیه

مواد ۵، ۶، ۷، ۹ و ۱۲ قانون مبارزه با قاچاق کالا در ترکیه و ماده ۲ قانون اعمال تعزیرات حکومتی، و مواد ۲۶، ۲۸، ۳۰، ۲۶۲ و ۲۶۵ قانون امور گمرکی جمهوری اسلامی ایران، جرایم مربوط به قاچاق کالا و تخلفات گمرکی را به شرح جدول زیر تعیین نموده‌اند.

جرایم مربوط به قاچاق کالا و تخلفات گمرکی در قوانین ایران و ترکیه

جمهوری اسلامی ایران	جمهوری ترکیه
براساس ماده ۲ قانون نحوه اعمال تعزیرات حکومتی راجع به قاچاق کالا و ارز، جرایم تعیین شده برای کالای قاچاق به این شرح است: الف) در مواردی که بهای کالا و ارز موضوع قاچاق معادل ده میلیون ریال یا کم‌تر باشد، ادارات و سازمان‌های مربوط فقط به ضبط کالا و ارز به نفع دولت اکتفا می‌کنند. ب) در مواردی که بهای کالا و ارز قاچاق از ده میلیون ریال تجاوز کند، چنان چه متهم در مرحله اداری حاضر به پرداخت جریمه	براساس ماده ۳ قانون مبارزه با قاچاق کالا در ترکیه: الف) ۱- افرادی که مرتکب جرایم مشخص شده در بخش (۱) ماده (۳) [این ماده در جدول ۱-۳ آمده است] می‌شوند به پرداخت جریمه‌ای معادل ۳ تا ۶ برابر ارزش کالای ترخیص شده محکوم می‌گردند. هر گاه قیمت و ارزش کالا بیش از اندازه و گزاف باشد مجرمین به حبس از ۱ تا ۳ سال و پرداخت جریمه‌ای حداقل معادل ۳ تا ۶ برابر ارزش کالاهای ترخیص شده محکوم می‌شوند. ۲- افرادی که مرتکب جرایم مشخص شده در بخش‌های (۲) و (۳) و

باشد با احتساب دو برابر بهای آن به عنوان جزای نقدی نسبت به وصول جریمه و ضبط کالا و ارزش اقدام از تعقیب کیفری متهم از حیث عمل قاچاق و شکایت علیه وی صرف نظر می شود.

براساس ماده ۳۰ قانون امور گمرکی، اشخاصی که مرتکب قاچاق شوند، اگر دارای کارت بازرگانی باشند در صورت محکومیت، علاوه بر مجازات های مربوط از عضویت اتاق بازرگانی صنایع و معادن ایران و یا شعب آن در شهرستان ها به طور موقت یا دایم محروم شده و یا کارت بازرگانی آن ها باطل می شود. در صورتی که موضوع به دادگاه ارجاع نشده باشد، بنا به پیشنهاد گمرک و تشخیص کمیسیونی مرکب از نمایندگان وزارت بازرگانی، اتاق صنایع و معادن ایران و گمرک ایران، ممکن است به طور موقت یا دایم از عضویت در اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران محروم گردند. در هر حال این اقدام مانع از تعقیب مرتکب در مراجع قانونی نخواهد بود.

براساس ماده ۲۶۲ قانون امور گمرکی، توقف وسایل نقلیه خالی اعم از آبی، هوایی و زمینی در لنگرگاه ها، فرودگاه ها و راه های غیر مجاز و همچنین حرکت بدون اجازه آن ها مستوجب پرداخت جریمه انتظامی از یک هزار تا پانصد ریال با توجه به اوضاع و احوال و به تشخیص رئیس گمرک می گردند. مگر این که معلوم شود این اقدام در اثر عوامل قهری یا اضطراری بوده است.

تبصره: هر گاه وسایل نقلیه اعم از هوایی، آبی یا زمینی، حامل کالا بوده و در فرودگاه یا لنگرگاه یا راه غیرمجاز توقف نموده باشند عمل خلبان، فرمانده کشتی و راننده، شروع به قاچاق محسوب و طبق قانون کیفر مرتکبین قاچاق با آن ها رفتار خواهد شد.

ماده ۲۶۵: هر گاه کسی کالایی را که ورود آن به کشور مجاز و از حقوق گمرک، سود بازرگانی و عوارض معاف است، جز از راه های مجاز، از سایر راه ها، بدون کسب اجازه قبلی گمرک وارد نماید، عمل او تخلف از مقررات گمرکی محسوب و از متخلف جریمه انتظامی از یک هزار تا پانصد ریال برحسب مورد به تشخیص رئیس گمرک دریافت می شود. در مورد کالای مجاز بخشوده از پرداخت حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارضی که مستلزم انجام مقررات خاص می باشد و بدون کسب اجازه قبلی

(۴) از ماده (۳) می شوند به پرداخت جریمه ای معادل ۳ تا ۶ برابر ارزش کالاهای ترخیص شده محکوم می شوند.

(ب) افرادی که مرتکب جرایم مشخص شده در بخش (ب) ماده (۳) قانون مبارزه با قاچاق کالا می شوند به پرداخت جریمه ای معادل ۵ تا ۱۰ برابر ارزش سیف CIF به مفهوم مجموع قیمت FOB به علاوه هزینه حمل و بیمه کالاها تا محل تحویل. برای کالاهای وارداتی و ارزش فوب [FOB] به مفهوم قیمتی است که واقعاً برای کالاها پرداخت شده یا قیمت قابل پرداخت و یا قیمتی که قرار است برای کالا پرداخت شود (قیمت کالا روی کشتی). برای کالاهای صادراتی محکوم می شوند.

(پ) افرادی که مرتکب جرایم مشخص شده در بخش (پ) ماده (۳) قانون مبارزه با قاچاق کالا در ترکیه می شوند به پرداخت جریمه ای معادل ۱۰ تا ۲۰ برابر عوارض پرداخت نشده یا به صورت ناقص پرداخت شده ی کالا ترخیص یافته محکوم می گردند.

(ذ) با توجه به بند (ذ) ماده (۳) قانون مبارزه با قاچاق کالا در ترکیه:
۱- اگر افرادی که مرتکب جرایم مشخص شده در بخش (۱) می شوند، معلوم شود که مقدار و نوع کالاهای صادراتی با مقدار و نوع کالاهای اعلام شده در اظهارنامه گمرک و اسناد تکمیلی مغایرت دارد به پرداخت جریمه ای معادل یک سوم ارزش فوب کالاهای ترخیص شده محکوم می گردند.

۲- افرادی که مرتکب جرایم مشخص شده در بخش (۲) می شوند به پرداخت جریمه ای معادل ۵ تا ۱۰ برابر ارزش فوب کالاهای ترخیص شده محکوم می گردند.

۳- افرادی که مرتکب جرایم مشخص شده در بخش (۱) می شوند، به پرداخت جریمه ای معادل یک سوم تا دو سوم ارزش فوب کالاهای ترخیص شده محکوم می گردند.

جرایم مشخص شده در بخش (ذ) ماده (۳) همان طور که برای واسطه های واردکننده اعمال می شود، برای تولیدکنندگان و صادرکنندگان این کالاها نیز اعمال می گردد. گذشته از این صادرکنندگانی که در این خصوص کوتاهی کنند به پرداخت ده

گمرک، جز از راه های مجاز از سایر راه ها صادر شود نیز به همین نحو رفتار می شود.

درصد جریمه واسطه واردکننده نیز محکوم می گردند. در زمان ارتکاب جرایمی که در این قانون پیش بینی شده اگر ارزش کالاهای ترخیص شده در مبادی ورودی و ارزش فوب در مبادی خروجی بیش از اندازه و گزاف باشد جرایم در نظر گرفته شده تا بیست برابر افزایش خواهد یافت و اگر ناچیز باشد، جریمه ها تانصاف ارزش آن ها کاهش خواهد یافت. در صورتی که بسیار ناچیز باشد به یک سوم تنزل پیدا خواهد کرد. علاوه بر این کالاهای مورد بحث در جرایم مربوط به بندهای (الف)، (ب)، (پ) و (ت) ماده (۳) قانون مبارزه با قاچاق کالاها توقیف و ضبط خواهند شد. در مواردی که انتظار نرود که کالاهای فوق مصادره و توقیف شوند جریمه های در نظر گرفته شده معادل ارزش ترخیص کالاها خواهد بود. مطابق مفاد این قانون مناطق آزاد و مکان هایی که براساس قانون انحصار مشخص گشته اند قلمرو کشور خارجی قلمداد می شوند.

براساس ماده (۵) قانون مبارزه با قاچاق کالا، افرادی که تشکیلاتی را برای ارتکاب جرایمی که در این قانون به آن ها اشاره شده سازماندهی و اداره نمایند به ۲ تا ۶ سال حبس محکوم می گردند. همچنین جریمه های پولی در نظر گرفته شده از آن ها ۳ برابر می شود. اگر افرادی جرایمی را که در این قانون به آن ها اشاره شده، به صورت دو یا چند نفره و یا به صورت گروهی (نه تشکیلاتی) مرتکب شوند جریمه های در نظر گرفته شده نصف خواهد شد.

براساس ماده (۶) قانون مبارزه با قاچاق کالا، اگر جرایمی که در این قانون به آن ها اشاره شده، به امنیت سیاسی، مالی، اقتصادی و نظامی کشور صدمه بزند و یا تهدید در مقابل محیط زیست و سلامت عموم مردم به حساب آید، مرتکبین به ده تا بیست سال حبس به اضافه جریمه های پولی در نظر گرفته شده محکوم می گردند.

براساس ماده (۷) قانون مبارزه با قاچاق کالا، جرایم در نظر گرفته شده برای گروه هایی که از افراد بدون سابقه کیفری در قاچاق کالا استفاده می کنند به دو برابر افزایش می یابد.

براساس ماده (۸) قانون مبارزه با قاچاق کالا، برای آن دسته از مجرمینی که جرایم ذکر شده در این قانون را با استفاده از تسهیلات و امکاناتی که از طریق شغل و یا موقعیت به دست آورده اند، مرتکب شوند متناسب با جرم آن ها جریمه مالی افزایش می یابد. اگر مأمورین دولتی مرتکب این جرایم شوند متناسب با نوع جرم،

جریمه‌ها افزایش خواهد یافت.

براساس ماده (۹) قانون مبارزه با قاچاق کالا، اگر مقامات مسئول و مسئولین رسمی سازمان‌ها و شرکت‌های حمل و نقل متوجه ارتکاب جرایم مذکور در این قانون توسط کارکنان گردند به عنوان شریک جرم به پرداخت نیم برابر مبلغ جریمه در نظر گرفته شده برای مجرم اصلی محکوم می‌شوند. اگر متصدیان انبارهای دایم و موقت گمرک مرتکب جرایم بند (د) ماده (۲) شوند به عنوان شریک جرم به پرداخت نیم برابر جریمه در نظر گرفته شده برای مجرم اصلی محکوم می‌گردند.

براساس ماده (۱۲) قانون مبارزه با قاچاق کالا، افرادی که اسناد و اظهارنامه‌های گمرکی را جعل کنند و وانمود کنند که ضوابط و دستورالعمل‌های گمرک را رعایت کرده‌اند یا از طریق فن‌آوری اطلاعات، اسناد و اظهارنامه‌ها را جعل نمایند به پرداخت جریمه‌ای معادل سه برابر جریمه‌های در نظر گرفته شده در قانون مجازات عمومی برای جاعلان اسناد و مدارک الکترونیک محکوم می‌گردند. افرادی که مهر و تمبر گمرک را سرقت و یا جعل نمایند و از آن استفاده غیرمجاز به عمل آورند و افرادی که از مهر و تمبرهای جعل شده استفاده کنند به پرداخت جریمه‌ای معادل دو برابر جریمه‌های در نظر گرفته شده در قانون مجازات عمومی برای جاعلان مهر و تمبر محکوم می‌شوند.

تهیه و تنظیم:

پریسا مطرانلویی